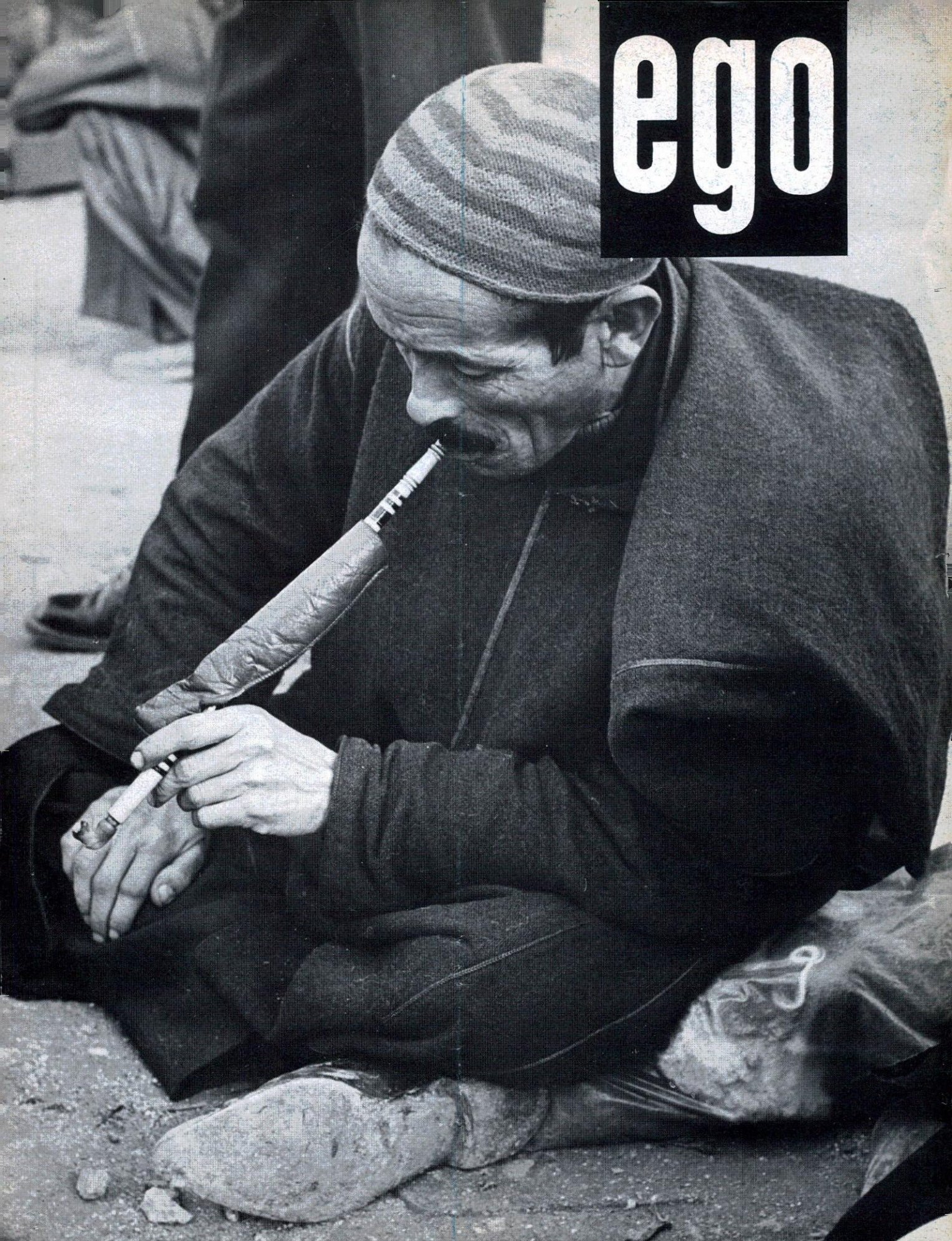




ego

DEZE MAAND

Kees Beemsterboer: **VVDM blijft VVDM.** Pag. 4 en 5

Peter Morée: **Frenzy, '53ste Hitchcock.** Pag. 6 en 7

Rien Robijns: **Sport en politiek.** Pag. 10 en 11

Verklaring

Een aantal humanistische raadslieden en vormingsleiders in de Nederlandse strijdkrachten heeft de behoefte het volgende in het openbaar te verklaren:

Door de eis van drie maanden gevangenisstraf, waarvan één voorwaardelijk, die voor de krijgsraad in Arnhem is gesteld tegen zeven hoofdbestuursleden van de VVDM op grond van hun aandeel in de anti-groetdag van 1 augustus, dreigt een menselijk en maatschappelijk onaanvaardbare situatie in de krijgsmacht te ontstaan, die bovendien een ernstige polarisatie teweeg zou kunnen brengen.

Het is ons bekend dat een eis nog geen vonnis is en dat de beklaagden bovendien in beroep kunnen gaan bij het Hoog Militair Gerechtshof. Maar de ervaring met de krijgsraden en het HMG in het laatste jaar is niet in staat om onze ongerustheid op dit punt weg te nemen.

Wij menen dat de krijgstucht en de militaire discipline als gevolg van de anti-groetdag zeker niet ernstig zijn geschaad maar dat op grond van het reglement betreffende de krijgstucht en de wet op de krijgstucht waarschijnlijk wel gesproken kan worden van onwettig gedrag van betrokkenen.

Nu is het bekend dat in de huidige samenleving onwettig gedrag, gebruikt bij maatschappelijke acties, op zichzelf nog geen reden behoeft te zijn tot strafmaatregelen. De bezetters van Enka-Breda werden zelfs in het algemeen geprezen om de correcte wijze waarop zij de bezetting hadden doen plaats vinden.

Maar waarom dan tegen dienstplichtige militairen die een heel wat minder rigoureuze actie hebben gevoerd zulk een streng vervolgingsbeleid? Het is duidelijk dat dat slechts kan geschieden op grond van verouderde bepalingen die door praktisch niemand meer worden aanvaard. Afschaffing van de groetplicht wordt niet alleen gevraagd door de VVDM maar eveneens door de vereniging van onderofficieren en beroepskorporaals, terwijl b.v. ook in het augustusnummer van „Spes” (het orgaan van de Algemene Christen Officieren-vereniging) afschaffing van de groetplicht van redaktiewege wordt bepleit.

Als in deze situatie aan dienstplichtige militairen straffen zouden worden opgelegd als geëist in Arnhem dan zou, naast menselijk leed aan betrokkenen, ernstige schade kunnen worden toegebracht aan de verhoudingen in de krijgsmacht. Wij menen dat de volgende maatregelen een belangrijke verbetering in de situatie zouden brengen:

1. Een herstel van de normale betrekkingen tussen de Minister van Defensie en het hoofdbestuur van de VVDM
2. De afschaffing van de groetplicht op heel korte termijn.
3. Een snelle hervorming van het militair straf- en tuchtrecht in moderne zin.
4. Een spoedige uitvoering van het reeds genomen besluit om de krijgsraden te vervangen door militaire kamers bij de burgerlijke rechtskolleges.

Wij dringen er dan ook bij de regering en het parlement op aan dat deze maatregelen zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd.

Wij weten dat openlijke stellingname van geestelijke verzorgers in de strijdkrachten niet door een ieder wordt toegejuicht maar wij menen dat wij aan onze humanistische beginselen en aan ons geweten zouden verzaken als wij in deze niet openlijk van onze verontrusting en onze opvattingen zouden doen blijken.

De humanistische raadslieden en vormingsleiders,

S. v. d. Belt
M. Dekkinga
H. Grim
W. Heij
H. J. J. Lips
Tj. Krips
D. G. S. Nyëssen
H. Schonk
A. Struyk
W. J. Stuyver
J. G. F. Troost

ego

Maandblad van de humanistische geestelijke verzorging voor militairen

Nr. 10 — oktober 1972

11de jaargang

Redacteur: H. Lips,
Hoofdraadsman

Adres redactie
en administratie:

Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis, Hoofdstr. 84,
Driebergen
telefoon 03438 — 2878

Vaste medewerkers:

Jan Haasbroek
Wim Jesse
Peter J. Morée
Rien Robijns
Bert Vuijsje
Dick Zaal

Abonnementsprijs f 6,— per
jaar, te storten op postgiro-
rekening 480414 t.n.v. Hoofd-
raadsman Humanistische
Geestelijke Verzorging te
Driebergen
Militairen ontvangen het blad
op aanvraag zonder betaling.

Bij de voorplaat:

Op zijn reis door Marokko
vond Eric v/d Beet deze
„hasj-roker” op straat. Voor
Ego legde hij dit gebeuren
op het celluloid vast.

Vormingsdagen voor militairen

Het Humanistisch Vormingscentrum het Coornherthuis in Driebergen ontvangt het hele jaar door militairen, zowel dienstplichtigen (dat is het merendeel) als beroeps.

In overleg met de deelnemers wordt een programma opgesteld. We proberen zo te werken dat we direkt aansluiten op de belangstelling van onze bezoekers. Het doel van dit vormingswerk is dat mensen zich wat meer bewust worden van de situatie waarin ze zich bevinden. Er kan dus desgewenst nader worden ingegaan op persoonlijke problemen in gezin of vriendenkring, moeilijkheden in de werksfeer alsook maatschappelijke problemen van algemeen belang. Daarnaast honoreren we eventuele belangstelling voor kulturele verschijnselen als moderne beeldende kunst, proza en poëzie, pop en underground. Er wordt eens een film vertoond, en men kan soms zelf ook eens wat maken, waaraan een aantal deelnemers veel plezier beleeft.

Visie

Men zou kunnen veronderstellen dat we de mensen iets willen bijbrengen, een bepaalde visie overdragen of zoiets. Ik zou graag nog eens beklemtonen dat het de vormingsleiding in elk geval **niet** te doen is om indoktrinatie, maar om de eigen standpuntbepaling van de deelnemers. Het humanistisch karakter van dit werk bestaat juist ook hierin dat ieder zoveel mogelijk in de gelegenheid wordt gesteld **zijn** houding ten opzichte van de vele problemen te bepalen die zich in deze tijd aan ons voordoen.

In z'n onvolledigheid klinkt dit wel wat vrijblijvender dan het in werkelijkheid is. Natuurlijk vinden we niet elk standpunt even goed. Als men bijvoorbeeld geneigd blijkt een deel-aspekt van een zaak of mens met uitsluiting van al het andere te beschouwen of waarderen, zullen we zeker proberen de deelnemers een ruimere visie mogelijk te maken.

Communicatie

Vormingswerk betekent ondermeer een intensieve strijd tegen bekrompenheid en allerlei mechanismen die tot bewustzijnsvereniging leiden. Daarom vinden we toename van communicatie tussen de mensen belangrijk, waarbij dus doel en methode eigenlijk één zouden moeten zijn. Het zou onjuist zijn als men het voorgaande alleen in het vriendelijke opvat, want in de praktijk moet juist vanwege het gestelde doel een konfrontatie tussen de deelnemers onderling of ook van hen met de buitenwereld enigszins worden geforceerd. Elkaar begrijpen is namelijk heel iets anders dan op beminlijke wijze („toedekkend” dus) het feit uit de weg gaan dat men andermans oordeel als een vooroordeel beschouwt, en omgekeerd.



We komen hier aan een zeer belangrijk punt, met grote consequenties voor de praktijk van het werk. Het behoort tot mijn overtuiging dat we het gemeenschappelijk zoeken naar de waarheid omtrent een zaak, de ander en zichzelf bij elkaar dienen te stimuleren, willen we niet in een subjectivisme vervallen dat juist alle konfrontatie overbodig maakt. Zijn we niet allemaal geneigd de onzekerheid, die aan verruiming van visie pleegt vooraf te gaan, te vermijden? Het stellen van fundamentele vragen aan jezelf, door leiding en deelnemers dus (waarom doe ik dit en waarom doe ik het zó, geef ik op deze manier echt betekenis aan mijn leven?), het zich verdiepen in levensvragen heet dat wel, — lijkt mij onvermijdelijk in ons werk.

Eén uitgangspunt

Het is natuurlijk wel weer de kunst om meer dan één uitgangspunt aan de orde te doen komen, omdat het volgens humanisten al zeer onwaarschijnlijk is dat maar één van de bekende overtuigingen precies de enig juiste zou zijn. Ik moet trouwens ook beken-

nen dat fundamenteel respect voor de mens (wat van een beetje redelijke vormingsleiding geëist mag worden) mij slechts mogelijk lijkt als we de mensen nooit geheel gelijk schakelen met de opvattingen die we elkaar meedelen.

Aangezien het Coornherthuis een **humanistisch** vormingscentrum is, zou men zich kunnen afvragen of de koppeling van vormingswerk aan een bepaalde levensovertuiging niet schadelijk is voor de vrijheid van dat vormingswerk. Als direktielid van het Coornherthuis ben ik ook nog functionaris van het Humanistisch Verbond. Allereerst kan ik met de hand op het hart verklaren, dat in ons centrum alles ter sprake mag worden gebracht. Als de vormingsleiding zich beperkingen oplegt in het te berde (laten) brengen van eigen of andermans opvattingen, gebeurt dit alleen met het oog op een schatting van het vermogen tot verwerking door de diverse deelnemers. Dan zal men moeten toegeven dat het Humanistisch Verbond

Vervolg op pagina 9

DE VVDM IS NOG STEEDS DE VVDM

Wij hebben in het afgelopen jaar in ons blad aandacht besteed aan verschillende verenigingen van militairen. Op dit ogenblik staat ongetwijfeld de VVDM, door het opschorten van het overleg tussen minister en hoofdbestuur VVDM, het meest in de aandacht. Velen vragen zich af welke koers deze vereniging in de naaste toekomst zal varen. Nu hebben we natuurlijk ook in het verleden in dit blad wel over de VVDM geschreven maar we hebben toch nimmer een artikel gehad waarin het beleid van de vereniging van VVDM-zijde zelf werd toegelicht. Daarom zijn we verheugd dat de voorzitter van de vereniging, Kees Beemsterboer, bijgaande uiteenzetting voor ons heeft willen schrijven.

Red.

Niet lang geleden liet onze nationale minister van defensie middels een interview in het Algemeen Dagblad weten dat de VVDM een duidelijk meer radicale koers ging varen en dat hij hierin een grotere invloed zag van de witte BVD. Minister De Koster deed deze uitspraken naar aanleiding van de nationale groetweigerd welke tegen zijn zin in door het VVDM-hoofdbestuur was doorgezet om aan te geven dat alle dienstplichtigen van de plicht tot groeten af willen. Dit was natuurlijk koren op de molen van de reactionaire krachten in Nederland die de VVDM liever vandaag dan morgen de nek om willen draaien. Daarom zullen wij hieronder wat nuanceringen aanbrengen in de beelden waar de minister zo driftig mee schermt. Voor wie niet zo met de VVDM vertrouwd is, lijkt het nuttig even terug te gaan in het verleden. De moeilijkheden waar de vereniging nu mee tobt, evenzeer trouwens als het hele beleid van dit moment zijn logisch voortgekomen uit het verleden. De vereniging van dienstplichtige militairen is in 1966 opgericht als een protestbeweging tegen de onderdrukt en tenachttergestelde positie van de dienstplichtigen in het Nederlandse leger. Al wekte zij aanvankelijk de indruk niet meer dan een vrijblijvende gezelligheidsvereniging te zijn, snel groeide zij toch uit tot een vakbond waar momenteel zo'n 30.000 dienstplichtigen lid van zijn. Dit is bijna tweederde van het totale bestand van dienstplichtigen. Deze snelle groei is grotendeels te danken aan de geweldige inzet van de eerste bestuurders, de medewerking van de kant van defensie en het grote werkterrein dat braak

lag, waardoor in korte tijd vele resultaten geboekt konden worden wat het enthousiasme erin hield.

Centraal stond in de eerste jaren de verbetering en behartiging van de materiële positie van de soldaten. Het Leitmotiv daarbij was dat slechts 1/3 deel van de daarvoor in aanmerking komende jongens daadwerkelijk in dienst moet en dat ervoor gezorgd moest worden dat zij niet teveel gediscrimineerd werden in vergelijking met het andere tweederde deel. Het bestaan van het leger en de rol van dienstplichtigen daarin stond niet ter discussie.

Resultaten

In de loop der jaren is op dit gebied heel wat bereikt. Wij vermelden hier de optrekking van de wedde van f 55,— naar f 280,— per maand, afschaffing van het parate week-end en van het „bollenweek-end“, afschaffing van de militaire treinen, de vrije haar-dracht (zaak Wehrmann) en nog onlangs de afschaffing van de plicht het eerste grijs te dragen na de diensttijd. Deze resultaten werden over het algemeen bereikt in het informele georganiseerd overleg dat het hoofdbestuur voerde met het ministerie van defensie en door allerlei acties op de kazernes. Dit begin van vermaatschappelijking van de krijgsmacht ging betrekkelijk soepel omdat zelfs de meest behoudende generaal wel inzag dat de tot dan geldende voorschriften veelal achterhaald en weinig functioneel waren voor het leger. Een mentaliteitsverandering van defensie of van de generaals mag hieruit zeker niet afgeleid worden.

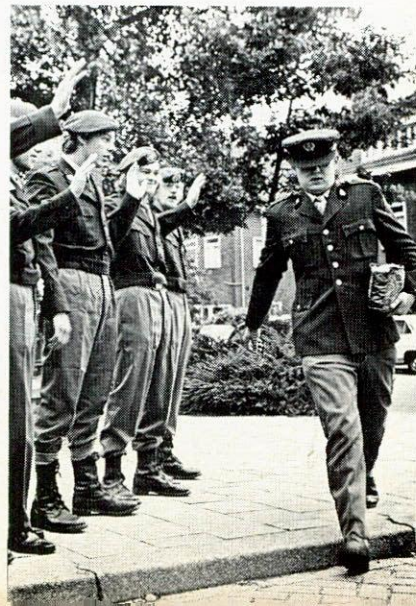
Gaandeweg echter is vanuit de kazernes duidelijk geworden dat men meer wilde dan verhoogde wedde en aanverwante zaken. Met name de zaak Schul — Dona heeft hier als een stroomversneller gewerkt uitlopend op een sterkere belangstelling binnen de vereniging voor lange termijn belangen als vrijheid van meningsuiting, verbetering van de rechtspositie, democratisering en emancipatie. Belangen die een kritischer bezinning vergden op de plaats van de soldaat in het leger en de VVDM tot politiek kleur bekennen zullen dwingen, omdat zij de structuur van het leger als geheel raken.

Op het gebied van de vrijheid van meningsuiting is nog niet veel bereikt. Een belangrijke ontwikkeling was misschien de brief van minister de Koster van eind november '71 waarin hij zijn commandanten verzoekt oneigenlijke krijgstuuchtelijke vergripen betreffende de vrijheid van meningsuiting niet meer zelf af te doen, maar door te zenden naar de krijgsraad. Het belang van deze beslissing is dat hiermee voor het eerst aan de komman-

dant deel van zijn strafbevoegdheid wordt ontnomen ten gunste van een onafhankelijk rechterlijke instantie. Toch is ondanks de zaak tegen Schul en Dona en ondanks deze brief de vrijheid van meningsuiting in het leger een droombeeld gebleven. Wij herinneren hier aan de overste Volten die wegens zijn kritische geluiden in de kwestie Meynderts en Ysselstein werd weggepromoveerd en nog onlangs zijn drie redacteuren van het VVDM-afdelingsblad „Kaats“ uit Havelte met drie dagen krijgstuchttelijk gestraft. Ook zij mochten niet met eigen woorden weergeven wat zij op hun lever hadden.

Wij zijn hiermee aangeland bij de rechtspositie van de dienstplichtigen waarvan weinig positiefs valt te zeggen. Op dit moment ziet het er naar uit dat de door de ministers de Koster en Van Agt ingediende nota herziening militaire tuchtrecht niet meer door het demissionaire kabinet Biesheuvel wordt afgehandeld en daardoor weer uitgesteld wordt tot volgend jaar. Bijzonder triest is dit omdat het verouderde tuchtrecht de soldaten het meest parten speelt, reden waarom de VVDM al in 1970 op wijziging aandrong. Zij kwam in haar nota over dit onderwerp o.a. tot de conclusie dat de strafbevoegdheid van de commandant in handen moest komen van een onafhankelijk kantonrechter; bovendien heeft zij toen geadviseerd om wanneer een dienstplichtige in beklag wil gaan de tenuitvoerbrenging van de straf op te schorten.

Het militair strafrecht is in het afgelopen voorjaar wel onderwerp van discussie geweest in de Tweede Kamer. De VVDM heeft indertijd voor gesteld om bij een willekeurige rechtbank een militaire kamer in te stellen bestaande uit drie burgerrechters omdat zij geen reden ziet soldaten die met een wrakke bromfiets iemand aanrijden, anders te laten berechten dan burgers die hetzelfde uithalen. Dit idee werd bijna identiek overgenomen door de



tweede kamer d.m.v. een motie van de heer Geelkerken die voorstelde om in plaats van helemaal geen, nog één militair in het college van rechters toe te laten. Hiermee is het einde van de krijgsraad in zicht.

Ten aanzien van de democratisering is de stand van zaken minder rooskleurig. Mede door toedoen van de VVDM is er de laatste jaren wat inspraak gekomen aan „de basis”: overlegorganen, voedingscommissies, kantinecommissies, vormingscommissies enz. Zij zijn aanwezig (en zelfs dat niet altijd), maar daar is vaak alles mee gezegd. Hun zeggenschap is niet geformuleerd en het functioneren hangt helemaal af van de instelling van de betrokken commandant. In de meeste gevallen is het een wassen neus: je kunt suggesties doen die overgenomen worden als zij in het straatje van de commandant te pas komen.

Dit alles is nog verwonderlijker als de minister zelf constateert dat „uit de kritiek die de laatste jaren ook binnen de krijgsmacht is geuit, van hoog tot laag, onder beroepsmilitairen en dienstplichtigen en in alle onderdelen een groeiende behoefte blijkt om als volwassen, zelfstandige en kritische medewerkers behandeld te worden” (Nota herziening militair tuchtrecht van 26 jan. 1972). In dit verband moet ook opgemerkt worden dat de VVDM al een paar jaar pleit voor instelling van een proefbataljon waarin de overleg organen over een grotere beslissingsbevoegdheid beschikken en waarin o.a. beslissingen genomen kunnen worden over de woon- en werksituatie ter plaatse, evenals over de taken die door ieder verricht moeten worden. Tot nog toe heeft dit voorstel weinig opgedaan bij het ministerie van defensie omdat men daar alleen lijkt te willen experimenteren als het resultaat van tevoren vaststaat.

Prioriteiten

Uit het bovenstaande zijn een aantal problemen naar voren gekomen als: hoe moeten wij duidelijk maken dat deze lange-termijn doelstellingen nauw aansluiten op de doelstellingen op korte termijn; hoe moeten onze prioriteiten liggen; moet de VVDM niet een visie geven over leger en maatschappij en de rol van de dienstplichtige daarin; hoe zal dit alles overkomen bij de buitenwacht etc. Om zich wat te bezinnen over deze problemen heeft het VVDM hoofdbestuur met een stel actieve afdelingsbestuurders zich begin juli een week-end teruggetrokken in Valkenburg. Als voorlopige conclusie kwam toen uit de bus dat de VVDM zich op de eerste plaats moest bezighouden met het verlenen van bijstand en advies aan de soldaten op de kazernes (in vakbondstermen: bedrijvenwerk).

Hier ligt dan een aangrijpingspunt om de dienstplichtigen duidelijk te maken dat ze een verlengstuk van de maatschappij zijn, burgers in uniform, en dat zij bepaalde plichten, maar ook rechten hebben. Op deze manier moet het mogelijk zijn hen bewust te maken van de militaire situatie waarin zij verkeren.

Om dit werk beter te kunnen begeleiden is het onder meer nodig dat een actieprogramma wordt gemaakt waardoor het steeds mogelijk is de link te leggen tussen de concrete leefsituatie en de situatie zoals die zou moeten zijn. Tevens moeten de afdelingsbestuurders beter uitgerust worden voor hun taak. Hiertoe is een kadercursus georganiseerd die begin september van start is gegaan en waarin de bestudering van de positie van de soldaat in leger en maatschappij centraal staat. Ook zal aandacht worden geschonken aan onderwerpen als vergadering- en gesprekstechniek.

Groot probleem

Het grote probleem bij dit alles is de continuïteit. Ieder half jaar vernieuwt zich het dagelijks bestuur — het dagelijks bestuur bestaat uit zeven vrijgestelde dienstplichtigen — en praktisch om het jaar is er een nieuwe groep bestuursleden die uit dienst zijn. Bovendien is er iedere 16 maanden een compleet nieuwe vereniging omdat dan alle leden afgezwaaaid zijn. Het is hierdoor erg moeilijk om steeds een geïnformeerde en gemotiveerde achterban te krijgen. Dit is de kern van de organisatorische moeilijkheden waarmee de VVDM kampt en die inherent zijn aan de opzet van de vereniging. Het verwijt als zou de VVDM een weinig consistent beleid voeren, moet, voorzover het waar is, hieraan toegeschreven worden. Overigens wordt het probleem deels ondervangen door oud-bestuursleden in het algemeen bestuur — dit bestaat uit 12 mensen, waaronder de 7 dienstplichtige d.b.-leden — op te nemen, alsmede door het uitbeiden van de vaste staf van burgermedewerkers.

Veel „hinder” ondervindt de vereniging van de band die haar aan defensie bindt. Onlangs vond een plaatselijke krant uit het noorden des lands dat de minister beter wat faciliteiten in had kunnen trekken omdat het opschorten van het overleg met de VVDM een te zware maatregel was voor de groetactie van de eerste augustus. Kennelijk wist men niet goed waar men het over had. Defensie geeft ons nl. toegang op de kazernes, stelt het hoofdbestuur vrij van dienst, verzorgt de contributie-inning en verleent ons onderdak. Het hoeft dan ook weinig betoog dat de VVDM door deze binding een onafhankelijke positie t.o.v. defensie, ook al is dat in het be-

lang van de leden, slechts met grote voorzichtigheid en vrees kan innemen. Een onschuldige actie als de groetdag heeft aangetoond dat deze vrees niet ten onrechte is.

In haar uitgroei naar vakbond zal de vereniging alle zeilen bij moeten zetten om zich een grotere onafhankelijkheid te verschaffen. Pas dan is het mogelijk om frank en vrij voor de belangen van de dienstplichtigen op te komen zonder bang behoeven te zijn dat zij daarmee haar hoofd in de strop legt. Uitwisseling van ervaringen met vakbonden zal daarom meer voorrang moeten hebben, buiten de contacten die er op dit moment al bestaan met o.a. de industriebond NVV.

Onderdak bieden

Hoe een en ander ontvangen zal worden bij de buitenwacht hangt mede af van het beeld dat men heeft van de VVDM. Door uitlatingen van de minister, zoals geciteerd in de aanhef, wordt de indruk gewekt als zou de invloed van de witte BVD binnen de vereniging groeiende zijn. Dit is pertinent onjuist. De Vereniging heeft altijd onderdak geboden aan leden met de meest uiteenlopende overtuigingen.

Norm hierbij was dat men zich zou houden aan de lijnen die uitgestippeld werden op de ledenvergadering. Door de uitlatingen van de minister — voor velen geldt nog dat wat de minister zegt waar is — loopt de VVDM het risico dat ze vele kandidaatleden en kandidaatbestuursleden afschrikt door haar vermeend uiterst links karakter. Het gevolg hiervan zou zijn dat de meer gemotiveerde en ideologisch geschoolde soldaten een relatief grotere groep gaan vormen binnen de vereniging waardoor de aanvankelijke valse uitspraak van de minister wel eens waarheid kon worden.

Ik heb getracht duidelijk te maken dat de aandacht binnen de VVDM uitgebreid is. Stonden vroeger de materiële belangen alleen centraal, tegenwoordig zijn daar lange termijn belangen als verbetering van de rechtspositie, democratisering, vrijheid van meningsuiting e.d. bijgekomen. Dit heeft beleidsombuigingen tengevolge gehad. O.a. door middel van kadercursussen wordt gepoogd het contact tussen leden, afdelingsbestuurders en hoofdbestuurders te verbeteren, wat noodzakelijk is om de discussie over en de realisering van deze doelstellingen naderbij te brengen. Tevens zal de samenwerking met de vakbonden vergroot moeten worden voor uitwisseling van ervaringen. De band met defensie, de snelle opeenvolging van besturen en leden en de beeldvorming bij het Nederlandse publiek zijn hierbij nog extra moeilijkheden die opgelost moeten worden.

KEES BEEMSTERBOER

Frenzy, de 53ste Hitchcock

De Amerikaanse filmaatschappij Paramount komt de eer toe Alfred Hitchcock te hebben ontdekt. Want toen deze maatschappij een paar jaar na het beëindigen van de Eerste Wereldoorlog besloot een bijkantoor te openen in Londen solliciteerde er ook een 20-jarige student natuurwetenschappen. De jongeman kreeg de baan en bracht, zoals dat heet, leven in de brouwerij door zijn talent, visie, fantasie en werklust. Negentien jaar hield Alfred Hitchcock het uit in Engeland, maar besloot toen zijn vaderland de rug toe te keren en zich te vestigen in Hollywood, het Mekka der filmmakers. En daar ontplooipte hij zich tot een geweldig regisseur van thrillers, en werd zoals een criticus hem typeerde: „the master of suspense”. „Rear window”, „The Birds” en „Psycho” zijn slechts een paar titels uit een rij van zo’n vijftig films die Hitchcock vervaardigde. Het grote kenmerk van elke Hitchcock-film is wel het angstsyndroom, het bang zijn voor iets on-



Boven: Blaney (Jon Finch) bezoekt fruithandelaar Rusk om hem over zijn uitslag als barman te vertellen.
Links: Brenda (Barbara Leigh-Hunt) spartelt nog tegen, maar de dood treedt al in.



bekends, iets dat altijd dreigend aanwezig is; het is niet tastbaar, maar de haren achter in je nek gaan overeind staan als je die angstprikkel voelt.

Noodlot

Eenentwintig jaar lang is Hitchcock niet in Londen of Engeland geweest en het is opvallend dat hij als 72-jarige de moed had terug te keren naar de stad die hij ziet als een plaats waar de gewone sterveling plotseling wordt geconfronteerd met iets noodlottigs. En om die (voor velen toch wel onbegrijpelijke) afschuw voor deze wereldstad nog eenmaal afdoend uit te drukken, koos Hitchcock voor zijn 53ste film „Frenzy” Londen als locatie. Nu is Londen ook mijn favoriete stad niet („Geef mij maar Amsterdam”),

maar ik heb in Frenzy weinig afkeer kunnen ontdekken. Het zijn eerder de obligate plaatjes die Hitchcock ons heeft laten zien die walgelijk zijn, dan het totaalbeeld zelf. Want het moet gezegd, Hitchcock is Hitchcock niet meer. Het is spijtig om dit te constateren, doch het feit ligt er na het zien van de film: het is alleen de naam nog die de lading dekt. „Suspense” is een schitterend woord, maar niet voor deze film.

Daar is dan in de eerste plaats het gebruik van kleur. De spanning, die de „grote meester” vroeger opriep in zijn zwart-wit films, juist door het niet gebruiken van kleur, is nu platvloers vertaald net als op gekleurde prentbriefkaarten. Het is of je bent uitgenodigd voor een dia-avondje bij oom

Fred en tante Alie. Bij wijze van grap en ook om tante Alie te pesten, heeft om Fred er een paar naaktdia's tussen gestopt, genomen in het nudistenkamp waar ze toevallig langskwamen op de terugreis van hun vakantie in Londen.

Weinig ruimte

En dan is er het spel en prestatie van de acteurs en actrices. Het is genoegzaam bekend dat Hitchcock zijn cast weinig ruimte laat zelf ideeën omtrent de op te nemen scènes te spuien. Hij heeft het scenario muurvast in handen en zal geen enkel detail hoe klein ook uit de losse hand filmen. Daarbij komt dat zijn dwingende aanwezigheid en vorsende blik weinig uitnodigend werken. Bovendien heeft hij de naam van DE regisseur en welke acteur/actrice zal hem durven negeren of tegenspel leveren?

En dan is er nog de opbouw van het verhaal. Je weet bijna meteen al wie de moordenaar is, wie de volgende vermoorde wordt. Het zoeken naar de (bij het publiek reeds bekende) moordenaar kan spanning opleveren; de ingebouwde hartkloppingen moeten regelmatig terugkeren; de adem moet eventjes worden ingehouden. Maar in „Frenzy” is van dit alles niets te vinden. Op een of andere onverklaarbare manier is de vaart eruit, het is te dood, te doorzichtig. En scenarioschrijver Anthony Shaffer had het toch allemaal zo goed bedoeld.

Onder: Bob Rusk (Barry Forster) — zijn dasspeld wordt hem noodlottig. Rechts: Vriendin Babs (Anna Massey) maakt zich zorgen: wie is de dassenmoordenaar?

Hij liet Jon Finch opdraven als Richard Blaney, een ex-RAF-piloot die de kost staat te verdienen in een bar, daar wegens interne moeilijkheden wordt ontslagen en doelloos slenterend achtereenvolgens een oude vriend tegen komt, fruithandelaar Bob Rusk (Barry Foster) en zijn ex-vrouw Brenda (Barbara Leigh-Hunt). Ondertussen heeft het publiek al kennis gemaakt met een aantal via een stropdas gewurgde dames in ontklede staat. Blaney wordt verdacht van deze moorden. En het ziet er naar uit, dat-ie het ook heeft gedaan. De verdenking tegen hem groeit als kort na elkaar zijn ex-vrouw én zijn vriendin Babs (Anna Massey) vermoord worden gevonden. In de flat van fruithandelaar Rusk wordt Blaney gearresteerd en tijdens het proces hoort hij nog net geen doodstraf eisen. Blaney ontsnapt — hij was opgenomen in het ziekenhuis met een hoofdwond — en rijdt doelbewust op het huis van de dassenmoordenaar. Tja, en wat doe je dan als inspecteur van Scotland Yard belast met het onderzoek naar al die moorden en je twijfelt aan de schuld van Blaney? Je gaat op zoek naar de echte moordenaar en je treft Blaney bij het zoveelste lijk. Maar goed, dat de ware boosdoener toch nog even om een hoekje van de deur komt kijken... „Frenzy” zit niet geheel vol boosheid. Zo nu en dan strooit Hitchcock er wat luchtigs dooreen, bijvoorbeeld de scène met de kookgekke vrouw van de politie-inspecteur; de zak met aardappels waar ook een vrouwelijk in blijkt te zitten; de toespraak van de adellijke heer over het bestrijden van de vervuiling van de Theems als er een lijk voorbijdrijft.

Jammer, maar Alfred Hitchcocks 53ste is geen superbe film geworden. Maar wie weet, komt er nog een revanche voor de meester. Het is het wel waard.

PETER MORÉE



Filmroddels

DAT ELKE SOMMER nog wat meer in haar mars heeft dan alleen maar het spelen van „the sexiest girl in town” bewees zij in Hamburg. In een van de exclusieve galeries werd een expositie gehouden van haar schilderwerk en die had — volgens kenners — een behoorlijk niveau.

JACK NICHOLSON is aangezocht voor een hoofdrol in The last detail, het verhaal van twee door de wol geverfde zeelui die opdracht krijgen een recruit van een Amerikaanse marinebasis over te brengen naar een gevangenis. Tijdens die tocht doen zij alles wat verboden en niet geoorloofd is. Het scenario is ontleend aan een roman van Darryl Ponicsan.

DE ITALIANEN zijn niet alleen hard op weg het record te vestigen in het western-maken, zij zijn ook ware meesters geworden in het bedenken van de meest krankzinnige titels voor die westerns. Een van de laatste, met George Hilton als held, krijgt als titel mee: The west is too small for you, friend... Hallelujah's here!

MET EEN BUDGET van een slordige drie miljoen gulden in zijn zak is regisseur Peter Yates deze maand begonnen aan The friends of Eddie Coyle, het verhaal over de onderwereld van Boston. Het scenario — geplukt uit het boek van George V. Higgins — verhaalt de „samenwerking” tussen politie en onderwereld en de strijd tegen elkaar.

„IK HOOP DAT in deze film de kwaliteit van de acteurs wordt herkend, en ik hoop niet minder dat men, op technisch niveau, „De Inbreker” een volwaardige speelfilm vindt. Wat mij betreft wordt hij even hard aangepakt als een buitenlands produkt (...) Vroeger vond ik bij voorbeeld dat een van de voorwaarden om je genie te tonen — want aan dat geniale van me twijfelde ik toen natuurlijk niet — was ver over je budget heen te gaan, want tenslotte deden Orson Welles en nog een paar van die reuzen dat ook. Ik wist niet beter of iedere grote regisseur deed dat.” (regisseur Frans Weisz in een Parool-interview met Klaas Peereboom)

SEAN CONNERY heeft de produktie op zich genomen van en speelt tevens de hoofdrol in Something like the truth. Medespelers zijn onder meer Trevor Howard, Vivien Merchant en Ian Bannen; regisseur is Sidney Lumet, die al eerder met Connery werkte namelijk in The Hill en The Anderson Tapes. Something like the truth is een van de films die Connery mocht maken van de filmaatschappij United Artist na zijn belofte nog eenmaal James Bond te spelen en dat werd zoals bekend Diamonds are forever. DE OUDE FILMGARDE van Hollywood heeft de afgelopen maanden weer enkele collega's begeleid naar hun laatste rustplaats. Op 72-jarige leeftijd overleed Betty Blythe, eens veelgevraagd actrice in de stomme film-periode; Dorothy Dalton (78), eenmalig tegenspeelster van Rudolph Valentino; Phil Kramer (72), nog te zien in de binnenkort uit te brengen The Valachi Papers met Charles Bronson; George Sanders (66) overleed in Spanje aan een overdosis drugs. P. J. M.



Bleekers zomer, een klein roman mensje van Keulen

Rode **kleine** letters op een omslag dat overheerst wordt door schoorstenen en T.V.-antennes. De kleur zou je kunnen omschrijven met gedekt bruin, beter echter kom je uit met grijs, ondanks het heerlijk gloeiende haardvuur of de kleurenbeelden in welk jaargetij ook. M.a.w.: een plaatje, „uitzicht”, te vinden in elke nederzetting dat zich een beetje stad noemt, en waar mensen geacht worden samen te leven, bijvoorbeeld **gelukkig** te leven.

Willem Bleeker woont met vrouw Adrie en kinderen Peter en Marion ergens in Den Haag boven een kapperszaak, met bijbehorende luchtjes. Aan het begin van de kleine roman zit het gezin aan tafel en geniet van het avondeten. Hoewel genieten...?

„Bleeker kreeg het avondeten maar met moeite weg. Niet omdat ie geen honger had maar omdat ie al drie dagen niet had kunnen poepen. Als ie nog meer at zou het in zijn slokdarm blijven hangen. Adrie was teleurgesteld omdat ze zich zo had uitgesloofd door de bloemkool met zijn favoriete zoete saus te bereiden.”

Een niet geheel vlekkeloos lopende maaltijd dus al met al. Maar zo'n tragedie nou ook weer niet. Moeilijke stoelgang van Willem blijkt uiteindelijk geen blijvende zaak en na het eten is er de T.V. Kijken of niet, er is T.V. „Ik heb vannacht slecht geslapen, dacht Bleeker, ik wil geen teevee kijken en ik ben moe. Hij sloot zijn ogen. Slapen kon ie niet omdat de Karekieten te hard zongen. Even later maakte het kinderkoor plaats voor een vriendelijk deuntje van een carillon. Het Oudekerksplein, dacht Bleeker. Daar ging ie toen ie twaalf was met Gerrie Fontijn naar de hoeren kijken en als ze uitgekeken waren gingen ze naar de Bijenkorf, uren de houten roltrap op en af. Er was een keer een vrouw met haar hak in blijven steken. Onder aan de roltrap stond ze woedend aan de schoen te trekken en toen ie los schoot zat er geen hak meer aan. „Laten we naar beneden gaan”, had ie tegen Gerrie gezegd. „Welnee”, zei die toen, „tussen de verdiepingen zit iemand al die dingen op te vangen. Hakken en centen en hondepootjes.”

Adrie zette koffie. Regelmatig hoorde hij haar de ketel van het fornuis nemen. Dat werd een slappe plas. „Peter”, riep ze maar Peter deed of ie doof was en keek vol interesse naar een agrarisch programma.”

Wat jeugdsentiment, wat realiteit. Konfliktueus af en toe misschien, maar toch ook weer geen tragedie. Kinderen eenmaal naar bed, valt Willem op de bank in slaap en gaat daarna met Adrie naar de echtelijke sponde.

Willem heeft een baan. Een baan die je alledaags mag noemen, zo ook te ondergaan. Zij het dat Willem Bleeker het de volgende dag niet zo lang vol-

houdt op zijn werk. Na een klein incident vertrekt Willem tegen de middag. Zomaar. Even toeft hij nog in warm, oh zo zomers Den Haag, om vervolgens richting Amsterdam te reizen. Dag Adrie, dag Peter, dag Marion, denkt Willem wel, denkt Willem niet. Mag hij niet, wil hij niet. In Amsterdam aangekomen, gaat hij naar Daatje Kippers „niet van z'n moeder die voor getikt doorging maar waar ie als kind graag mocht wezen omdat ze alles goed vond wat ie deed of zei.” Na een nachtje Daatje, zoekt Willem Bleeker Gerrie Fontijn en vindt deze ook. Gerrie doet in antiek, o.a. klokken (tijd?), scharrelt, rommelt, speelt het flipperkastenspel, rotsooit wat met vrouwen, etc. Ach wat doet Gerrie eigenlijk niet? Misschien alles wel wat Willem niet kan, durft of mag. Desondanks, Willem (Willie) blijft een aantal dagen in Amsterdam. In een wereld die onduidelijk van zelfkant is, Willem meer misselijk maakt, letterlijk dan ontspanning biedt, maar god hij is er uit. In Den Haag op kantoor wordt gewerkt, en vast ook gepraat **over hem**, Willem Bleeker. Waar zou hij zich bevonden, wat zou er thuis toch gaande geweest zijn, die arme vrouw en kinderen, etc. Soms wil Willie wel bellen, maar hij weet zich te beheersen, Wat al weer geen tragedie hoeft te betekenen.

Hoe, weet Willem Bleeker niet precies, laat staan waarom, maar schijnbaar even plotseling als hij Den Haag, gezin en kollega's verliet, staat hij weer voor

de deur. „Meters voorbij de Indische winkel geurde de knoflook en oosterse kruiden. Hij zag de vrouw van de melkboer. Ze haastte zich naar de mis van acht uur zonder hem op te merken. Alsof ie niet was weggeweest. Drie van de elf kinderen tellende familie Houtzager staakten echter het knikkeren en gaapten hem aan. Verder niet veel bijzonderheden meer. Adrie, Peter en Marion (zij huult, heeft een zomergriepje) zijn er nog. Van kantoor is er een brief. Als hij zijn excuses aanbiedt mag hij terugkomen. Adrie noemt hem haar bolleboos, zegt dat z'n kleren stinken, vraagt waar hij toch geweest is, en of hij straks meegaat naar moeder „Die weet van niks”. Willie (Willem) wil alleen maar slapen.

Slot van — Bleekers zomer — „Hij hoorde haar over het zeil wegklakken, de deur dichttrekken en op slot draaien. Op slot draaien? Dat was niet waar. Hij herhaalde in z'n hoofd het geluid van de omdraaiende sleutel. Zo klonk het, zo ongeveer, hij had het zelf verzonnen. En als het wel zo is, dacht ie, dan is dat pas wanneer ik het aan de deurnop heb gevoeld. Zolang ik hier lig is ie dus niet op slot. Hij begon te beven. Nee, ik sta niet op, dacht ie, ik moet blijven liggen. Krampachtig greep ie de dekens. Hij klemde z'n tanden op elkaar en trachtte te bedaren maar het beven hield niet op. Er knapte iets in z'n hoofd. Met trillende vingertoppen betastte hij z'n gezicht. Ik hoor ze wel, achter de deur staan ze te lachen. Ophouden, god, laat 't ophouden.”

— Bleekers zomer — een kleine roman over een kleine escape. Met associaties aan — De Avonden — Van 't Reve en het Mok en Jet-boek van Heeresema op de koop toe, voor mij een gaaf boekje. Te lezen tussen twee goede teevee-programma's door.

DICK ZAAL

— Bleekers zomer — is een uitgave van Erven Thomas Rap.



Voelt U iets voor deelname aan een bijeenkomst in het Goornherthuis? U kunt er als militair uitzonderingsverlof voor krijgen. Belt of schrijft u dan even!

Ons adres: Hoofdstraat 84, Driebergen. Tel.: 03438-2471. U kunt één van de volgende data aanvragen:

**November: 6—8
8—10
13—15
15—17
27—29
29—1/12**

**December: 6—8
11—13
13—15
18—20
20—22**

SALUEREN

Neen, actief off'cier te wezen
Lijkt mij toch zo aardig niet.
't Is wel waar, dat die betrekking
Iemand veel voordeeligs biedt.

Reizen doe je op een koopje.
Je komt eerder aan je end.
Dan wanneer je niet-besterde
Burgerdokters bent gewend.

Je krijgt dikwijls invitaties
Ter garneering van salons,
En bij herrie geeft je meisje
Je wel minder gauw den bons.

Maar verduiveld! één verplichting
Lijkt mij niet om uit te staan.
En dat is het hevig groeten
Dat in Holland wordt gedaan.

Loop eens achter een off'cier aan
Die zoo in de stad flaneert.
Tel eens, hoeveel maal de stakker
In de hoofdstraat salueert.

Negen van de tien, die groeten,
Zijn hem vreemd en onbekend.
Negen van de tien, die hij groet,
Denken: God, wie is die vent?

Toch blijft steeds zijn arm bewegen
Als de zwengel van een pomp.
Op reglementaire wijze
Bij fier opgerichten romp.

Als er veel soldaten lopen,
Krijgt hij geen gelegenheid
Eventjes zijn neus te snuiten;
Ook voor rooken is geen tijd.

Want een flink soldaat schrijft aanstonds
Een artikel in de krant,
Als je maar zóó zóó teruggroet,
Met een peukje in je hand.

En een flink off'cier klaagt heftig
Waar de discipline blijft,
Als niet om de vier, vijf passen
Een gezicht voor hem verstijft.

Als we eens een einde maakten
Aan dat dol gesalueer?
Groet, wie je directe chef is
En je vrienden, maar niet meer.

Zou het aan de krijgstucht schaden?
Ach, de ware hangt niet af
Van een groet aan uniformen,
Toegebracht uit vrees voor straf!



de organisatie is die voldoende gewicht in de schaal kon leggen om dit werk mogelijk te maken. We bedoelen een volwaardige geestelijke verzorging en vorming op niet-godsdiensstige basis te geven aan hen die daaraan behoefte hebben. Voor óns en vele anderen is de humanistische levensovertuiging een bron van inspiratie bij de uitvoering van dit moeilijke werk.

Wim Hey en ik genieten een grote mate van onafhankelijkheid op het Coornherthuis. Dat is gelukkig in humanistisch milieu een tamelijk vanzelfsprekende zaak. We mogen rustig onze persoonlijkheid inzetten, mits, en dát vind ik ook redelijk, we niet vergeten dat eigen opvattingen ook duidelijk als zodanig tot uiting komen.

Iemand die in het alleenzaligmakende van zijn persoonlijk standpunt gelooft, is echt niet geschikt voor humanistische geestelijke verzorging. Dat is ook duidelijk het verschil met sommige politieke of andere actiegroepen, die (terecht misschien) vanuit één opvatting de verdediging en verbreiding en realisatie daarvan ten doel stellen.

Uit het voorgaande valt te konkluderen dat het Coornherthuis wel een humanistisch vormingscentrum is, maar zeker géén propaganda-instituut voor het ongodsdienstig humanisme. Het leuke is nou juist dat het Humanistisch Verbond dit weet en aksepteert. Een duidelijk antwoord kan ik geven op de vraag welke problemen de laatste tijd merendeels aan de orde komen. In toenemende mate worden door onze deelnemers maatschappelijke problemen aan de orde gesteld. Ook de vraag naar de zin of zinloosheid van onze krijgsmacht komt steeds meer boven. Uiteraard bespreekt men tevens vaak de dagelijkse ervaringen in die krijgsmacht. In de avonden zijn moderne muziek en film duidelijk het meest gewenst.

Oordeelsvorming

Onze taak is om zo veelzijdig mogelijke informatie door de groep te laten verzamelen waarna gegronde oordeelsvorming ieders persoonlijke verantwoordelijkheid moet blijven. Het moeilijkst (en het meest nodig, vermoed ik) blijkt de bewustmaking van het referentiekader waarbinnen onze opvattingen over van alles en nog wat hun vorm hebben gekregen. Niet gehinderd door kennis van zaken houdt vrijwel iedereen er aardig wat vooroordelen op na. Bewustmaking bij elkaar van het een en ander brengt de mogelijkheid dichterbij om een werkelijk oordeel te vormen en hopelijk dienovereenkomstig te handelen. In die zin is onze vorming **kritisch** te noemen.

Ik zou trouwens niet weten wat onkritische vorming voor belang heeft.

ARJEN STRUIK

OS MÜNCHEN HET BEWUS

Sport- en politiek gaan hand-in-hand

Het moment lijkt nabij, dat de equipes van kranten-, radio- en tv-mensen voor belangrijke internationale sportontmoetingen zullen gaan bestaan uit een sportverslaggever, een economische deskundige, een politiek geschoold journalist en een buitenland-redacteur.

Heel lang is het een onderwerp van discussie geweest, of politiek en sport nu wel te scheiden waren. Principiële sportmensen hebben hier altijd „nee” op geantwoord en hebben daar hun conclusies uit getrokken voor wat betreft het meedoen aan bepaalde evenementen (Mieke Sterk bijvoorbeeld weigerde aan de Europese kampioenschappen atletiek in Athene mee te doen), maar hoog daarboven torende dan altijd de zelfverzekerde sportbestuurder, die schouderophalend zei: „Sport en politiek hebben nu eenmaal niets met elkaar te maken, dus ik begriep niet waar men zich druk over maakt.”

Mooie propaganda

En zo voetbalde het Nederlandse elftal bijvoorbeeld vorig jaar met veel elan een vriendschappelijke wedstrijd tegen Griekenland in het bolwerk der Griekse kolonels, Athene, een gebeurtenis, die de tongen flink losmaakte in ons goede vaderland. Want, zo redeneerde men, je kan tegen een land als Griekenland dan nog wel voetballen in het kader van een of ander officieel toernooi, maar je gaat een door een

dergelijk verdorven regiem gelouterde voetbulploeg toch niet zomaar in eigen huis opzoeken om zodoende de positie van de kolonels — die sport zien als een mooie propaganda voor hun werk — mee te helpen verstevigen.

Men is er eigenlijk nooit goed uitgekomen, maar er was dan ook binnen een sportarena nog geen schot gevallen. Dat is nu wel gebeurd. Palestijnse commando's van de Zwarte Septemberbeweging, die al eerder tekende voor gruwelijke vergeldingsacties, hebben het Olympische dorp in München overvallen, waarbij uiteindelijk zeventien doden zijn gevallen. Daaronder waren elf Israëlische sportmensen. En daarmee werd het sportfeest van de verbroedering, het sportfeest van de vrede een slacht- en moordpartij, die zijn weerga niet heeft gekend.

Dat er in de discussie over sport en politiek nog steeds geen afdoende conclusie is getrokken, bewijst wel het feit, dat de Olympische organisatoren met aan het hoofd de heer Brundage enkele uren na de rouwplechtigheid in het Olympisch Stadion alweer mensen aan de start lieten komen om wat men nog altijd zo zalvend het Olympisch ideaal, de Olympische gedachte, noemt, voort te zetten. Verschillende Nederlandse atleten, altijd al een roerig gedeelte in onze eigen sportwereld, hebben toen bedankt voor de eer: deelnemen onder dergelijke omstandigheden was hen onmogelijk geworden. Terecht: je hoeft je niet door ge-

weld te laten intimideren, maar er bestaat ook nog zoiets als piëteit. Zij namen 'n wijs besluit, terwijl de heren van het IOC slechts dachten aan al die honderdduizenden marken van al die toeschouwers, die nog konden komen en bovendien nog altijd meenden, dat sport toch in het geheel niets met de politiek te maken heeft. Maar hun menswaardigheid, hun verdriet over de vermoorde sportbroeders, was nergens.

Het is nu zo langzamerhand velen, ook mensen, die tot deze Olympische Spelen toe strak en stijf bleven volhouden, dat sport een op zich zelf staande aangelegenheid was, duidelijk geworden, dat de sport een heel geïntegreerd bestanddeel in onze maatschappij is geworden, waar politieke machthebbers garen mee proberen te spinnen en anderen aangrijpen om hun wensen door kenbaar te maken.

En het was eigenlijk al zo duidelijk. Nadat Hitler in 1936 de Olympische Spelen in Berlijn tot een propagandaspel van zijn nazi's had gemaakt, zijn de Spelen na de oorlog nooit meer wat dan zo mooi genoemd wordt „van alle smetten ontbloot” verlopen. Direct na de oorlog mochten er een aantal landen niet meedoen. In 1956 trok o.a. de Nederlandse ploeg zich terug na de Russische inval in Hongarije. In 1968 vielen in Mexico, vlak voor de Spelen daar, tientallen doden. Tijdens de Spelen moest het stadion zwaar bewaakt worden en werden wereldtijden ge-





maakt, terwijl scherpschutters toekeken.

En in München 1972 is het bijna geen moment rustig geweest. Bijna gingen de Spelen niet door zelfs, toen Rhodesië weigerde te vertrekken en Afrikaanse landen met een boycot dreigden. Op het laatst pas ging het IOC overstag en besloot Rhodesië uit te sluiten.

Publiciteit

We keren ook even terug naar eigen land. Wie denkt dat hier de sport nog van politiek vrij is gebleven, vergist zich ook. Het is al enige tijd de gewoonte van politieke partijen om sportieve voormannen voor hun karretje te spannen, deels uit het publiciteitsoogpunt, deels omdat men inderdaad in is gaan zien dat je sport niet louter meer om zijn topprestaties kan bekijken. Zo werd de atlete Mieke Sterk door de PvdA herhaalde malen gevraagd om met verkiezingscaravans mee te draaien om zodoende naar voren te laten komen, dat deze partij een zo open oog voor de sport had. Ze weigerde, omdat ze „geen zin had om door mijn aanwezigheid een geheel ontbreken van een sportbeleid bij de politieke partijen, ook bij de PvdA, te maskeren.”

Ten tijde van diezelfde Olympische moordpartij heeft nog een ander geval van „politieke gebruikmaking” van een sportevenement gespeeld. Dat gebeurde in Buenos Aires, waar Ajax tegen Independiente om de Wereldcup moest voetballen. Toen werd een Philips-directeur ontvoerd en eisten de ontvoerders in ruil voor het leven van de directeur anderhalf miljoen gulden plus betere werkomstandigheden bij de Philips-vestiging in Argentinië.

De voorzitter van Ajax, Jaap van Praag, mompelde wel iets over „onze aanwezigheid heeft hier niets mee te maken”, doch het was maar al te duidelijk, dat deze Nederlandse directeur als slachtoffer was uitverkoren, juist op het moment, dat de Nederlandse aandacht door Ajax zo sterk op het land was gericht.



Goodwill kweken

En zo zijn er in de gehele wereld voorbeelden te over te geven van de greep, die de politiek op de sport heeft gekregen. President Nixon van de Verenigde Staten probeert uit alle macht beroemde sportmensen voor zijn verkiezingskarretje te spannen, Griekse kolonels pakken de successen van de voetbalvereniging Panathinaïkos aan om goodwill in de wereld te verkrijgen, de sportprestaties, geleverd door atleten achter het IJzeren Gordijn, dienen ter meerdere eer en glorie van het systeem, nog altijd weigeren politieke tegenstanders op het sportveld tegen elkaar uit te komen. Een sportwedstrijd tussen Israël en de Arabische landen in een teamverband is nog steeds onmogelijk.

Het is vorige maand geen toeval geweest — om daar weer op terug te komen — dat de Olympische Spelen als decor werden gekozen van bloedig uitgevallen acties. Sterker nog kan men zeggen: als medebepalende factor, om-

dat in München een maximum aan indruk was gegarandeerd. Daarna had het IOC niet om deze zaak heen moeten kunnen lopen. Met een rouwdienst als blijk van medeleven had niet volstaan kunnen worden.

Rouwen en daarna weer verder leven is wel de wet van het bestaan, maar het hoeft daarom ook geen wet te zijn voor een feestelijk sportief gebeuren, waarbij de woorden vrede en broederschap hoog in het banier staan. Het was daarom ook uiterst pijnlijk te ervaren, dat de organisatoren toen het einde van het feest niet onder ogen konden zien en niet beseften dat de Spelen in de schaduw van moord en

doodslag een slot zouden beleven zonder welke realiteit dan ook. Het besluit om toch door te gaan was niet alleen het bewijs, dat het IOC een wereldvreemd college is, maar het gaf zich daarmee ook nog het stempel een zeer cynisch college te zijn.

Het is nu de vraag, of de Olympische Spelen nog wel door moeten gaan. In vele delen van de wereld is erop aangedrongen, dat München 1972 maar de laatste keer moest zijn. Of er zou in de toekomst een zo waanzinnige beveiliging van de deelnemers moeten komen, dat alles toch absurd zou worden. Wat er uit zal komen is echter wel te voorspellen. De opheffing van de spelen is een politieke zaak en het Internationale Olympische Comité heeft vorige maand op alle mogelijke manieren in München laten blijken een politieke oplossing koste wat het kost uit de weg te gaan. Heeft sport immers iets met politiek te maken?

RIEN ROBIJNS

SNODS CARTEONS

